

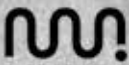
MAFYANIN

MUHASEBECİSİ

BİR GANGSTERLE AŞK YAŞAMAK

ZALİ DE TOLEDO

MUNDI

Çeviri: Aycan Ak

MAFYANIN MUHASEBECİSİ

Bir Gangsterle Aşk Yaşamak

ZALI DE TOLEDO

Mundi Kitap

Mafyanın Muhasebecisi: Bir Gangsterle Aşk Yaşamak, Zali de Toledo

İngilizce aslından çeviren: Aycan Ak

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Merin Sever

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-625-7491-93-8

MUNDİ KİTAP

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

mundikita.com

bilgi@mundikita.com

Mundi Kitap, Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

Sertifika No: 43514

MAFYANIN MUHASEBECİSİ

Bir Gangsterle Aşk Yaşamak

ZALI DE TOLEDO

ANI

İngilizce aslından çeviren

Aycan Ak

MUNDİ

ZALI DE TOLEDO, Türkiye'de doğdu, on yedi yaşında tek başına İsrail'e göç etti, yeterli eğitim görmediğinden geçici işlerde çalıştı. Bugün altı dil bilen yazar, Talma Sanat Galerisi müdürlüğü, İsrail Filarmoni Orkestrası halkla ilişkiler müdürlüğü, Türkiye Kültür Ataşeliği gibi görevlerin yanı sıra 2011-2017 arası İsrail'deki Türkî-yeliler Birliği'nin başkanlığını yürüttü. Yakın zamanda Ortadoğu Medya Araştırma Enstitüsü (MEMRI) için Türkiye medyası araştırmacılığı da yapmıştır.

AYCAN AK, 1982 yılında Sofya'da doğdu. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Karşılaş-tırmalı Edebiyat bölümünde lisans ve Kültürel İncelemeler bölümünde de yüksek lisans eğitimi aldı. İstanbul'da yaşıyor, editörlük ve çevirmenlik yapıyor.

GİRİŞ

Sevgili okurlarım:

Bu kitabı yazma kararına çıkan yol uzun ve kaygı doluydu. Öncelikle kimi çok acı kimi çok tatlı bu eski anıları canlandırmanın kaldıramayacağım kadar ağır duygular uyandırabileceğini biliyordum. Anlatırken yeniden yaşamak ise son derece yoğun bir deneyimdi gerçekten. Daha önce hiç kimseyle, ailemle bile paylaşmadığım bazı hikâye ve olayları ilk kez bir arkadaşşıma (sana, sevgili okur) anlatır gibi anlatıyorum. Oysa bugüne kadar zihnimin gerilerinde bir yerlere gömmek için büyük çaba göstermişim.

Ama nihayet sevdiğim, saydığım ve çok şeyimi borçlu olduğum bir adamın, insanların pek görmediği yönlerini gözler önüne serecek kişisel bir mirası hak ettiğini anladım. Medya, dünyadaki bütün günahlar için onu suçlamaya bayılıyordu. Oysa benim tanıdığım adam, bu iftiralarla çizilen karakterin tam tersiydi. Avukat Gabriel Bach, Meyer Lansky'nin İsrail'de görülecek davası için FBI'daki bütün dosyalarının ülkeye getirilmesini talep etmişti. Yıllar sonra o

dosyalar, Lansky hakkındaki araştırmalarında kullanılmak üzere Tel Aviv Üniversitesi'nin seçkin Yahudi Tarihi Profesörü Robert A. Rockaway'in eline geçti.

Rockaway, telefon konuşmalarımızdan birinde bana o dosyalarda Meyer Lansky'nin suçlu bulunmasına yol açacak hiçbir şey olmadığını söyledi. Hepsi, "onun sorumlu olduğunu düşünüyoruz", "onun yaptığına inanıyoruz" gibi ifadelerin bulunduğu dolaylı kanıtlardan ibaretti.

Benim tanıdığım Meyer çok yönlü biriydi ve adaletsizlikle mücadelede destek olduklarına yürekten inandığı ahlaki kuralları vardı. Onun biriyle tokalaşması yazılı bir anlaşmadan çok daha değerliydi.

Ağustos 2022'de oğlu Paul Lansky tarafından satışa çıkarılan bir madalya, bugüne kadar kimsenin bilmediği bir hakikati ortaya serdi. 1945 tarihinde gizli bir törenle Başkan Truman, Meyer Lansky'yi Medal of Freedom'la onurlandırdı. Bu madalya Amerikan başkanları tarafından sadece sivillere verilen bir madalyadır. Bu madalyayı da Nazilere karşı yapılan çıkartmalarda Amerikan ordusuna ve Amerikan istihbaratına yaptığı yardım sebebiyle almıştır. Madalya 60.000 dolar başlangıç fiyatıyla satışa çıktı, kaç paraya satıldığını bilmiyorum. Meyer öldüğünde ardında 100.000 dolar bıraktı.

Sırrımızın açığa çıkmamasını ve isimlerimizin asla dedikodu köşelerine düşmemesini sağlayan çok sayıda sadık dostuma teşekkürü borç biliyorum. Meyer'in acele postalarını, sabırsızlıkla beklediğimi bildiği için bazen günlük olarak ve her zaman yüzünde tebessümle teslim eden pek nazik postacıya ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Kulağa tuhaf ve ikiyüzlüce gelebilir fakat ailesine sorun çıkarmayı gerçekten hiç istemedim.

Meyer'in anısına, şairane sözler ve kurgularla yazılmış güzel bir roman olarak değil, basit cümleler ve gerçeklerle yeniden hayat vermek için, bir yıldan uzun süre boyunca yorulmak nedir bilmeden benimle birlikte çalışan iki tatlı hanımefendi JD ve FJ'ye içten teşekkürlerimi iletiyorum. İşbirliğimizin sonunda bana, "Bizi Meyer'le tanıştırdığın için teşekkür ederiz," demelerinin benim için anlamı büyüktü.

Meyer'in burada sizinle paylaştığım yüreklenirici sözleri, tavsiyeleri ve bilgeliği umuyorum ki şimdi buna ihtiyaç duyanlara ilham olacaktır, tıpkı o zamanlar bana olduğu gibi.

BİRİNCİ BÖLÜM

Kader diye bir şey var mı? Yıldızlar gerçekten de hayat yolumuzu çiziyor mu? Dünyaya bizi neyin beklediğine ya da bizden ne bekle-neceğine dair en ufak bir fikrimiz olmaksızın geliyoruz. Elbette ebe-veynimizin geleceğimize dair, örneğin evlilik, çocuk sahibi olma ve icra edeceğimiz meslek gibi konularda fikir ve planları oluyor. Ama o planlar suya düştüğünde ebeveynimiz şaşırıp ne yapacaklarını bi-lemiyor, biz de çoğunlukla kendi başımızın çaresine bakmak zorun-da kalıyoruz. Ben kendi başımın çaresine bakmak zorunda kaldı-ğımda daha on yedi yaşındaydım.

Eminim ne anne babam ne de bir başkası, hem tarihte hem de benim hayatımda iyisiyle kötüsüyle iz bırakan varlıklı ve güçlü in-sanlarla haşır neşir olacağımı hayal etmemiştir.

İstanbul'da küçük kızın bir gün Yahudi dünyası ile İslam dünya-sı arasındaki ve anavatanım olan Türkiye ile Nisan 1960'ta, Türk Hava Yolları'nın ilk Tel Aviv uçağına binip giderek yerleştiğim İsrail arasındaki kültürel, politik ve dinî ilişkileri yönlendireceğini akıl-larından bile geçirmedi.

Hayatımızı şekillendiren ve nihayetinde olacağımız kişiyi belir-leyen pek çok etken vardır. Dört kardeşin en büyüğü olarak çocuk-luğum nispeten yoksulluk içinde geçti. Babam oldukça zeki, çalış-

kan bir adam olsa da o ve onun gibi pek çokları, özellikle de gayrimüslimlerin, geçimini sağlaması çok güçtü.

Savaş ve Varlık Vergisi dönemi idi. Türkiye’de 1942’de, resmî yette devlet hazinesi için para toplamak amacıyla, kazanç ve servet sahiplerinden vergi alınması kanunu getirilmişti. Ne var ki verginin esas hedefi Türkiye’deki gayrimüslim vatandaşların ekonomik olarak belini bükmekti. Bu dönemde yiyecekler karneyle dağıtılıyordu ve bir somun ekmek almak için dahi karnelere damga vurulması gerekiyordu.

O zamanlar yeni evlilerin aileleriyle yaşamaları alışılmış bir şeydi, benim ailem de babamın anne-babası ve kardeşi Niso’yla birlikte İstanbul, Beyoğlu’nun kıyı bölgesinde bulunan kalabalık Kasımpaşa Mahallesi’nde yaşıyordu.

Mahallenin güzelliğinin bir parçası da içinde doğduğum ve yıllar önce yıkılıp tekrar yapılmasının ardından günümüzde ikinci sınıf tarihî eser kategorisinde korunan ahşap köşktü.

Ailemize yaklaşık iki yılda bir yeni bir çocuk eklenirken evdeki atmosfer genellikle gergindi, kaçınılmaz uyuşmazlıklar sık sık sınırların gerilmesine yol açıyordu. Ben çoğu zaman anneannem Luna’nın evinde kalıyordum.

Luna, La Kula (Kuledibi) denen Yahudi mahallesinde oturuyordu. Mahallenin adı meşhur Galata Kulesi’nden geliyordu. O zeki, sıcak kanlı, harika kadın da kaygı ve sınavlarla dolu gençlik yıllarımda bana yol gösteren bir fener gibiydi. Onu taparcasına seviyordum.

Luna’nın erkek kardeşi Bulgaristan, Rusçuk’ta tanınmış bir haham ve hazandı¹. Kral Boris’in onu dinlemeye sinagoğa gittiği rivayet edilirdi. Bende bir kaydı vardı ama ne yazık ki çok ev değiştirdiğimden taşınmalarım sırasında kayboldu.

Oturduğumuz mahallede ağırlıklı olarak Çingeneler yaşıyordu, Luna onlara rengârenk elbiseler dikerdi. Pek çoğunun gelinliğini de o dikti. Onu bu kıyafetleri yaparken izlemeyi çok seviyordum. Sıklıkla teslimatlarında ona eşlik ediyor, davetli olduğu düğünlere bile gidiyordum bazen.

Maddi sıkıntılara rağmen hayatı ve aşkı kaygısızca kutlayabilen o insanların yüksek sesli müziğine ve rengârenk dünyalarına şa-

1. Sinagoda duaları yüksek sesle okuyarak ayine liderlik eden kişi. (Ç.N.)

hit olmak benim için neşe dolu bir deneyimdi. Oryantal danslarını pürdikkat izliyor, tek başımayken ben de dans etmeye çalışıyordum.

Annem de iyi dans ederdi ve yıllar sonra kızım Simona eğitimi- ni alıp bu sanatı icra edecek, dans eğitimi verip dünyanın dört bir yanında festivaller düzenleyecekti.

Luna'nın geçmişi beni büyülüyor. Ailesi Bulgaristan, Rus- çuk'tan İstanbul'a mı gelmiş, yoksa oraya buradan mı gitmişler bil- miyorum. Ailesinin gidişiyle Luna çoğu kadının evlendiği yaşta bir başına kalmış.

O günlerde kız kurusu sayılan Luna yirmi beş yaşında evlen- miş. Savaş sırasında evlere temizliğe giderek geçimini sağlamış. Git- tiği evlerde çalışan bir aşçı, Luna'ya üvey oğlu Yaakov'u öve öve bitirememiş. Luna nihayet Yaakov'un teklifini kabul etmiş ve ikisi nişanlanmış.

Ne var ki kader ağlarını örmüş ve Yaakov, Osmanlı ordusunda göreve çağrılıp Libya, Tobruk'a gönderilmiş. O zamanlar haberleş- mek güç olduğundan ondan tek bir haber alnamadan yıllar geçmiş, ta ki Luna öldüğüne kanaat getirene kadar. Bunu kabullenen ve ge- leceği için kaygılanan Luna yeni bir ilişkiyi düşünmeye başladığı sıralarda eski bir tırmanış kazası yüzünden topallayan şımarık genç Daniel'le tanıştırılmış.

Daniel'in ailesinin Yunanistan, Dimetoka'da bir mandırası var- mış ve Daniel ömründe hiç çalışmamış. Evlendiklerinde bile bu du- rum değişmemiş, evin direği Luna olmuş. Bu mutlu bir evlilik değil- miş, yıllar bıkkın bir kabulleniş içinde geçmiş.

Bir kez daha kader ağlarını örmüş ve Luna ikinci çocuğuna ha- mileyken Yaakov birdenbire çıkagelmiş. Yaakov kaybolan yılları hi- çe sayarak Luna'ya, eğer hamile olmasaydı Daniel'den boşanıp ken- dişiyle evlenmesi için ısrar edeceğini söylemiş.

Daniel hayallerindeki erkek olmasa da Luna içinde yaşadıkları toplumda bir kadının mutlaka bir kocası olması gerektiğine inandığından evlilikleri sürmüştü.

Yaakov nihayetinde evlenip karısıyla birlikte Luna'nın mahal- lesine yerleşmiş. Daha sonra Yaakov'un kızı, Luna'nın oğluna âşık olunca işler iyice karmaşık bir hal almış.

Luna her zaman çocuklarına iyi bir eğitim sağlamak için gayret etmiş. Oğluna müzik dersleri bile aldırarak ki bu o zor günlerde nere-

deyse hiç duyulmadık bir şeymiş. Cümbüşe yeteneği olan oğlu ordudayken o zamanki Başbakan İsmet İnönü'nün karşısında çılmış.

Her daim çocuklarına mutlu bir gelecek sağlamaya çalışan Luna, oğlunun yoksul bir kızla evlenmesine karşı çıkmış. Ne kadar gözyaşı döktülerse de Luna fikrini değiştirmemiş, ta ki Yaakov karşısına dikilip, "Yıllar önce kalbimi kırdın. Aynısını kızıma yapmana izin vermeyeceğim," diyene kadar.

Luna nihayet razı gelince genç âşıklar evlenmiş, böylece eski nişanlısıyla aralarında kalıcı bir bağ kurulmuş.

Luna bana bu hikâyeyi anlatırken dünürlerin sık sık bir araya geldiğini ve ne zaman göz göze gelseler eski nişanlısının gözlerinde hâlâ yanan alevi görebildiğini söylemişti.

Luna yetmişlerinin başlarında İsrail'e yerleşti. Yaşamı doksan altı yaşında, bir cuma gecesi oğlunun evinde uyurken son buldu. Son dileği de bahşedilerek "tuvalete gitmek için birilerinin yardımına muhtaç kalmadan" öldü.

Luna bana sevgi dolu bir büyükanne olarak örnek oldu, torunlarımın aramdaki olağanüstü ilişkisi ona borçluyum.

Ailemdeki ilişkilerin ardında yatan koşulları ilginç ve biraz inanılmaz buluyorum. Annemle babamın birlikteliğinin hikâyesi de büyükanneyle büyükbabamınki kadar olaylı. Annem sarışın, oldukça çekici, güzelliğinin farkında olan ve bunu göstermekten sakınmayan bir kadındı.

O zamanlar görücü usulü evlilikler yaygınmış ve annem on altı yaşındayken mahalleden bir gençle evlenmek üzere sözlenmiş. Ondan hoşlanmıyor olmasının bir önemi yokmuş, anne babasının isteğini yerine getirmek zorundaymış.

O dönemde nişanlısı Pepo da çoğu genç erkek gibi orduya katılmış. Annem mecburiyetten ona mektuplar yazıyor, herkesin selamını iletip sıradan şeylerden bahsediyormuş ama abisi mektupları yırtıp daha duygusal şeyler yazması için ısrar ediyormuş.

Babam güzel yeşil gözleri olan, uzun boylu, son derece yakışıklı, meraklı, entelektüel bir adamdı. Çoğu Türk Yahudi gibi sokakta Rumları, İtalyanları, Ermenileri ve başka sakinleri dinleyerek pek çok dil öğrenmişti. Kültürlü, zarif ve oldukça iyi huylu bir işinsanıydı.

Annemle tanışmalarından önce genç, sarışın bir Alman güzeline âşık olduğumu duymuştum. Hikâyeye göre babamla sevgilisi mahal-

leden geçerken insanlar bu güzel çiftte bakmak için pencerelere çıkarılmış. Genç kadın 1939'da Almanya'ya dönünce aşkları son bulmuş.

Bekâr bir kadının neden faşizmin hüküm sürdüğü, Türkiye elçisi de meşhur Nazi Franz Von Papen olan bir ülkeye dönmeyi seçtiğini anlayamayan babam gitmemesi için yalvarmış. Buna rağmen genç kadın, geleceğe dair diğer ihtimallerini yok ederek ülkesine dönmüş. Ne var ki Tanrı bir yerden alır bir yerden verir derler, babamın gönlündeki boşluk da kısa süre sonra dolmuş.

1942 dolaylarında babam, karısı olacak genç kadınla ilk kez Mecidiyeköy'de bir piknik alanında karşılaşmış. Güzelliğinden büyülenip ona bir demet çiçek vermiş. Bunu duyan teyzelerimden biri babamı o çiçeklerin hayatına mal olabileceği konusunda uyarmış. Babam uyarıya kulak asmamış; bu kadına göz koymuş ve hiçbir şey, başkasıyla nişanlı olması bile onu yolundan döndürememiş.

O günlerde annem bir terzi atölyesinde çalışıyor, mesleği öğreniyormuş. Babam bir gün dükkâna girip, bir elbise yaptırmak için kumaş almak isteyen annesi için geldiğini ve yardıma ihtiyacı olduğunu söylemiş. Annem dükkândan çıktığında babam onu kaçırmış.

Annemin pek karşı koyduğunu sanmıyorum. Yine de insan, kızlarının nerede olduğunu bilmeyen ve o zamanın koşullarında polisi işin içine karıştırmamak Yahudiler için daha güvenli olduğundan polisin yardımına başvuramayan anne babasının ıstırabını tahmin edebiliyor.

Oldukça ilginç, neredeyse gülünç şekilde bir akşam büyükbambam, babamı sokakta görmüş ve onurlu davranıp derhal annemle evlenmesini söyleyerek bastonunu sallaya sallaya peşinden gitmiş. Kısa süre sonra çift, annem bana iki aylık hamileyken evlenmiş.

Luna'nın aile bağları sayesinde nikâhlarını büyükannemin kardeşi Bulgaristan, Rusçuk Hahamı Raphael Reytan'ın bir tanıdığı olan Türkiye Hahambaşı Raphael Saban kıymış.

Yıllar sonra, arkadaşlarımla bir restoranda yemek yerken konuştuğum bir garsonun aksanını duyunca Bulgar olup olmadığını sordum. Gerçekten Bulgar'dı ve şaşkınlıkla nereden anladığımı sordu. Büyükannemin Bulgar olduğunu ve adının Reytan olduğunu söyledim.

İsmi duyunca Raphael Reytan'la bağlantımdan etkilenen garson hayretler içinde arkadaşlarıma dönüp, "Kiminle oturduğunuzun farkında mısınız?" dedi.

Mafyanın gizli aktörüyle yaşanan gizli bir hayata dair anılar...

Gençliğinde New York mafyasının yatırımlarını yöneten ve şehrin yeraltı dünyasının önde gelen isimlerinden biri kabul edilen Meyer Lansky'yi sadece birkaç kişi iyi tanımaktadır.

"Mafyanın muhasebecisi" Lansky ile Zali de Toledo'nun yolları, genç kadın yeni bir başlangıç yapmak için İsrail'e gidip bir otelde garson olunca kesişir.

Lansky hakkında anlatılan hikâyelerin çoğu Lansky'nin yasadışı faaliyetleriyle ilgilidir, fakat aynı kişiye eski ABD Başkanı Truman'ın "hizmetlerinden ötürü" Başkanlık Özgürlük Madalyası taktığı düşünülürse işlerin tahmin ettiğimizden daha karışık olduğu açıktır.

Bu hikâyenin öteki yüzüne şahit olma fırsatı elde eden Zali de Toledo, yaşadıkları gizli ilişkiyi, yıllar boyu Lansky'den aldığı mektupları, Lansky'nin öteki kimliğini ve pek çok insanın gözünde bir suçlu olan "gangster"le birlikte almak zorunda kaldıkları kararları yazarak madalyonun öbür yüzüne ışık tutuyor.

mundikıtap.com

f mundikıtap

@ mundikıtap

mundikıtap

anlatı

ISBN 978-625-7491-93-8

9 786257 491938